

ARTUR KONAN DOYL

BOSKOM
VODIYSINING SIRI

SHERLOK XOLMS

HAQIDA HIKOYALAR

BOSKOM
VODIYSINING SIRI
SHERLOK
XOLMS
HAQIDA HIKOYALAR

«DAVR PRESS»

Toshkent

2019

Tarjimon:
Vahob Ro'zimatov

Artur Konan Doylning «Sherlok Xolms haqida hikoyalar»i nafaqat Yevropada, balki butun dunyoga mashhur. Va ayni paytda yurtimiz kitobsevarlariga ham yaxshi tanish. Bu birinchi to'plamda yozuvchining detektiv, ilmiy fantastika, sarguzasht voqealar hayotiy dalillarga boy hikoya va qissalari joy olgan. «Boskom vodiysining siri» hikoyasidagi sirli voqealar odamlarni dahshatga soladi. Faqat bugina emas, mashhur izquvarlar Sherlok Xolms va doktor Uotsonning qator jinoyatlarni fosh qilishdagi bir-biridan qiziqarli sarguzashtlarini mazkur kitobdan bilib olishingiz mumkin. Detektiv voqealarga boy mazkur to'plam Siz aziz kitobxonlar iltimosiga ko'ra kichik hajmda 3 tom ko'rinishda to'liq variantda chop etilmoqda. Qo'lingizdagi mazkur kitob biz tuhfa etmoqchi bo'lgan to'plamning ilk tomi, ya'ni siz kutgan hikoyalarning debochasidir. O'ylaymizki, mazkur to'plam sizga manzur bo'ladi.

Barcha huquqlar amaldagi qonunlarga asosan himoyalangan.

«DAVR PRESS» nashriyot-matbaa uyining yozma ruxsatisiz ushbu nashrni qisman yoki to'liq holda, boshqa ommaviy axborot vositalarida elektron yoki mexanik ko'rinishda ko'chirib bosish, magnit tashuvchi vositalarda tarqatish qat'iy taqiqlanadi.

2848
Zaharomel Akki

MALLALAR UYUSHMASI

Bu voqea o'tgan yili kuzda bo'lgan edi. Sherlok Xolmsning huzurida allaqanday juda semiz, o'rta yoshlardagi qizg'ishmalla kishi o'tirardi. Men ichkariga kirmoqchi bo'ldim-u, lekin ikkovlarini qizg'in suhbat ustida ko'rib, chiqib ketishga shoshildim. Ammo Xolms meni xonaga surgab olib kirib, eshikni berkitdi.

– Kelganingiz ayni muddao bo'ldi, azizim Uotson, – dedi u muloyimgina.

– Sizlarga xalal bermay dedim. Nazarimda, banddek ko'rindingiz.

– Ha, bandman. Juda ham bandman.

– Narigi xonaga chiqib kutib tura qolsam bo'lmasmikin?

– Yo'q, yo'q... Mister Uilson, – dedi u semiz kishiga murojaat qilib, – bu jentlmen muvaffaqiyatli chiqqan tadqiqotlarimning ko'pchiligida menga ancha-muncha do'stona yordam ko'rsatgan. Aminmanki, sizning ishingizda ham foydasi tegsa kerak.

Semiz kishi o'tirgan yeridan sal qo'zg'alib menga bosh irg'adi, uning semizlikdan qisilib ketgan kichkina ko'zlari menga sinchkovlik bilan tikildi.

– Mana bu yerga, divanga o'tiring, – dedi Xolms. U kresloga o'tirdi va o'yga toladigan vaqtlaridagi odatiga ko'ra ikkala qo'lining uchlarini chirmashtirdi.

– Bilamanki, azizim Uotson, – dedi u, – siz mening hamma g'ayrioddiy narsalarga, kundalik hayotimizning maromini buzadigan hamma narsaga ishqiboz ekanligimni ma'qullaysiz. Agar sizda shu g'ayrioddiy voqealarga ishqibozlik bo'lmaganda mening kamtarona sarguzashtlarimni shu qadar zavq-shavq

bilan yozib bormas edingiz... Zotan, sidqidildan aytishim kerakki, sizning ba'zi hikoyalaringizda mening faoliyatim bir qancha bo'yab ko'rsatiladi.

Rostini aytganda, sizning sarguzashtlaringiz menga hamisha nihoyatda qiziq bo'lib tuyulardi, – deb e'tiroz bildirdim men.

– Kuni kechagina sizga eng zo'r xayol kuchi ham kundalik hayotimizda uchraydigan g'ayrioddiy va alomat hodisalarni tasavvur etishdan o'jiz, degan edim, shekilli.

– Men o'sha zahotiyog, bu fikringiz unchalik to'g'ri bo'lmasa kerak, degan edim.

– Shunga qaramay, doktor, meni haq deyishga majbur bo'lasiz, aks holda, sizni shu qadar son-sanoqsiz, ajoyib va g'aroyib faktlarga ko'mib tashlaymanki, fikrimga qo'shilishga majbur bo'lib qolasiz. Mana, aqalli hozir menga mister Jebez Uilson aytib bergan voqeani olaylik. Bu voqea bo'lib o'tgan vaziyat mutlaqo sodda, oddiy, holbuki, umrim bino bo'lib bunday voqeani eshitgan emasman... Mumkin bo'lsa, mister Uilson, hikoyangizni takrorlasangiz. Buni sizdan do'stim doktor Uotson hikoyaning boshini eshitsin, debgina iltimos qilayotganim yo'q, men o'zim ham har bir ikir-chikir tafsiloti bilan mumkin qadar yaxshiroq tanishib chiqsam. Odatda, menga biron hodisani hikoya qila boshlaganlarida shunga o'xshagan minglab hodisalar esimga tushadi. Ammo e'tirof etishga men hech qachon bunga o'xshagan voqeani eshitgan emasdim.

Semiz mijoz biroz g'ururlangannamo ko'kragini kerib, palatosining ich cho'ntagidan g'ijimlangan kir gazeta oldi-da, uni tizzasiga yozib qo'ydi. U bo'ynini cho'zib bosilgan e'lonlarga ko'z yugurtirarkan, men boshdan-oyoq razm solib, Sherlok Xolmsga taqlidan, uning kiyimi va tashqi qiyofasiga qarab kim ekanini bilib olishga tirishdim. Afsuski, mening kuzatishlarim deyarli hech qanday natija bermadi. Bir ko'rishdayoq uning o'ziga bino qo'ygan, befarosat, tepsa tebranmas, oddiygina bir mayda do'kondor ekanini payqash mumkin edi. Katak kulrang shimi beo'xshov, kirgina qora syurtugining tugmalari solinmagan, qora nimchasi ustida tilla suvi yuritilgan yo'g'on mis

zanjir yiltirar, uning uchida jevak o'rnida parma bilan teshilgan allaqanday bir to'rtburchak temir parchasi osilib turar edi... Nimdoshgina silindri va g'ijim baxmal yoqali, o'ngib ketgan qo'ng'ir paltosi yonginasidagi stulda yotardi. Xullas, bu odamga qancha razm solmay, uning qizg'ish sochidan boshqa ko'zga tashlanadigan joyini ko'rmadim. Uning qandaydir xunuk bir voqeadan sarosimada ekanligi ko'rinib turardi.

Mening mashg'ulotim Sherlok Xolmsning sinchkov nazari-dan chetda qolmadi.

– Albatta, har kimga ayonki, – dedi u tabassum bilan, – bizning mehmonimiz bir vaqtlar jismoniy mehnat bilan shug'ullangan, u burnaki ishaydi, frankmasonlardan¹, Xitoyda bo'lgan, so'nggi oylarda ko'p xat yozishga to'g'ri kelgan. Bu ayon-oshkor faktlardan boshqa hech narsani payqay olmadim.

Mister Jebez Uilson kreslodan sapchib turdi va shahodat barmog'ini gazetadan olmay, oshnamga tikilib qoldi.

– Siz bularning hammasini qanday qilib bilib oldingiz, mister Xolms? – deb so'radi u. – Masalan, siz mening jismoniy mehnat bilan shug'ullanganimni qayoqdan bilasiz? Ha, darhaqiqat, men o'z faoliyatimni kemasoz duradgorlikdan boshlaganman.

– Buni qo'llaringiz aytib turibdi, muhtaram ser. O'ng qo'lingiz chap qo'lingizdan kattaroq. Siz shu qo'lingiz bilan ishlaganingiz uchun uning mushaklari baquvvatroq bo'lib qolgan.

– Burnaki iskashimni-chi? Frankmasonligimni-chi?

– Frankmasonligingizni payqash qiyin emas, chunki siz jamiyatingizning qat'iy nizomiga amal qilmay yarim doira va doira² tasviri bor ilgakli tugma taqib yuribsiz.

---

¹Frankmasonlar (qisqartirilgan shakli – masonlar) – qachonlardir bir qadar taraqqiyparvar ahamiyatga ega bo'lgan yashirin jamiyatning a'zolari. Sherlok Xolms davrida bu jamiyatga asosan mayda do'kondorlar, fermerlar va shu kabilar kira boshlagan edilar.

²Yarim doira va doira – masonlik belgilari. Ilgari bu belgilari maxfiy edi, ammo hozirgi masonlar qadimiy nizomni buzib, bu belgilarni ko'pincha jevklari va ilgakli tugmalariga taqib yuradilar.

– E, ha! Bu esimga ham kelmabdi... Ko'p ezishga to'g'ri kelganini qanday payqadingiz?

– Yiltirab ketgan o'ng yengingiz bilan chap yengingizning tirsagi atrofidagi taqir bo'lib qolgan movut yana nimadan guvohlik bera olishi mumkin?

– Xitoyda bo'lganimni-chi?

– O'ng bilagingizda ko'rinib turgan baliqcha tasviri Xitoydagina chekilgan bo'lishi mumkin! Men tatuirofkalarni o'rganganman, ular haqida hatto maqolalar yozganman. Baliq tangachalarini nafis pushti bilan bo'yash odati faqat Xitoygagina xos. Soatingizning zanjiridagi Xitoy tangasini ko'rganimdan so'ng Xitoyda bo'lganingizga uzil-kesil ishonch hosil qildim.

Mister Jebez Uilson qah-qahlab kulib yubordi.

– Shunaqa deng?! – dedi u. – Men avvaliga siz bularni allaqanday alomat yo'llar bilan topasiz, shekilli, deb o'ylagan edim, endi bilsam, osongina topayotgan ekansiz.

– Fikrimcha, Uotson, bunday xulosaga qanday yo'l bilan kelganimni tushuntirib xato qildim shekilli, – dedi Xolms, – o'zingizga ma'lumki, «Omne ignotum pro, magnifico»³, agar men rostgo'y bo'lsam, kamtarona shuhratimga putur yetadiganga o'xshaydi... E'lonni topdingizmi, mister Uilson?

– Topdim, – deb javob berdi u yo'g'on, qizil barmog'ini gazeta ustunining o'rtasiga nuqib turarkan. – Hamma ish shundan boshlandi. O'zingiz o'qib ko'ring, ser.

Men gazetani olib, o'qidim:

MALLALAR UYUSHMASI. Lebanonlik (AQSH Pensilvaniya) marhum Iezekiya Xopkinsning vasiyatiga binoan Uyushmaga yana bir kishi ishga olinadigan bo'ldi. Haftasiga muayyan ish uchun to'rt funt sterling naqd maosh beriladi. Es-hushi joyida, zehni o'tkir, yigirma bir yoshdan kam bo'lmagan har bir malla tusli kishi bu ishga yaroqli topilishi mumkin. Uyushmaning Flit-strit, Popskoortdagi idorasiga, dushanba kunlari soat o'n birda shaxsan Dunkan Rossiga murojaat qilinsin.

³ «Hamma noma'lum narsalar bizga ajoyib bo'lib ko'rinadi» (lotincha).

– Jin ursin, bu nima degani o‘zi? – deb yubordim men, ana shu g‘alati e‘lonni ikki bor o‘qib chiqarkanman.

Xolms sassizgina kuldi-da, kresloda o‘tirgan joyida g‘ujanak bo‘lib oldi, bu uning rosa huzur qilayotganidan dalolat berguchi edi.

– Chakana e‘lon emas-a, nima deysiz? – dedi u.

– Xo‘sh, mister Uilson, hikoyangizni davom ettirib, o‘zingiz haqingizda, uyingiz haqida, bu e‘lon sizning hayotingizda qanday rol o‘ynagani haqida gapirib bering. Siz esa, doktor, mumkin bo‘lsa, bu qaysi gazeta ekanini, qachon chiqqanini yozib qo‘ysangiz.

– «Ertalabki xronika». 1890-yil 27-apreldagi soni. Rop-pa-rosa ikki oy burun chiqqan ekan.

– Juda soz. Davom ettiring, mister Uilson.

– Ilgari aytganimdek, mister Sherlok Xolms, – dedi Jebez Uilson peshonasini artib. – Siti yaqinidagi Seks-Koburg-skverda kichkinagina bo‘nak kassam bor. Ishlarim ilgari ham uncha yaxshi emas edi, so‘nggi ikki yil davomida esa undan keladigan daromad amal-taqal bilan tirikchilik o‘tkazib turishgagina yetardi. Bir vaqtlar ikki yordamchim bor edi, hozir esa bit-ta: unga haq to‘lashim og‘ir edi-yu, ammo u mening ishinni o‘rganish imkoniyatiga ega bo‘lish uchun yarim maosh evaziga ishlashga rozi bo‘ldi.

– O‘sha qimmatli yigitchaning oti nima? – deb so‘radi Sherlok Xolms.

– Nomi Vinsent Spolding, uni yigitcha deb bo‘lmaydi. Yoshi nechadaligini aytish qiyin. Undan epchilroq yordamchini topishim mahol. Uning mensiz ham kuni o‘tib, ikki barobar ortiq pul topa olishini ham juda yaxshi tushunaman. Modomiki, u mamnun ekan, unga o‘z manfaatlarimga putur yetkazadigan fikrlarni uqtirishimning nima hojati bor?

– Darhaqiqat, nima hojati bor? Nazarimda, juda omadin-giz kelgan ekan: siz yordamchingizga uning bajaradigan ishi-ga boshqalarga qaraganda ikki barobar kam haq to‘larkansiz. Bizning davrimizda bunday betama xizmatchilar kamdan-kam uchraydi.

Lituz.com

**To'liq qismini
Shu tugmani
bosish orqali
sotib oling!**